

יהושע וניעה טן-פי
כינור בלי אצבעות

בספר שלפנינו מסופר איך התארגנו היהודים להתגונן מפני ההמון המתקיף בראשית המאה הזאת. התארגנות זאת לא היתה יעילה ביותר. היא לא הפסיקה את הפוגרומים. גם השלטון הפריעי, כי היה עוין היהודים בגלוי. אבל היא עוררה ביהודים כעין רגש לאומי, אותה אחדות הבאה מתוך פחד משותף. כתוצאה מכך באה התעוררות גדולה בספרות היהודית, בסוציאליזם היהודי, וגם בציונות.

„ספר הגבורה“ הוא קובץ של דו-קומנטים ודברי זכרונות. חלק זה של-פנינו קצת יותר מחציו נתון ל„הגנה העצמית“ של יהודי רוסיה וחלקו הנותר ל„השומר“.

שירה בלי מלים

אנחנו נתפלא מאד אם נקבל מכתב מאת האוצר, בו נדרשים אנו לשלם את יתרת מס ההכנסה, והנה הוא כתוב בחרוזים; כשם שמגחכים אנו כאשר הסגור שבאופרה צורח, „אני אוהב אותך“ לפי תוים. לעומת זאת לומר „אני וסבתא“, שאין בו משהו אהר, החרוז הוא קישוט חשוב.

ויש ספרים בהם נדרש הקישוט הלשוני. אם יש הצדקה לכתיבת שירים, תחת אשר יכתוב הסופר בלשון בני אדם, הרי היא זאת שהמשורר מלמד אותנו להנעים בדיבור. אנחנו סולחים למשורר אם הוא חסר הגיון או בכלל חסר תוכן, כי דברים אלה אין לדרוש ממנו. אבל לא נסלה למשורר אם הוא עמום או מנווטוני.

הספר כל האדם מאת יהושע טן-פי (הוצאת ספריית הש-עות) הוא שירים. זאת יודעים אנו משום שהוא מנוקד, ומשום שכך נאמר בו עצמו. גם ב„הסכמות הגאונים“ ה מודפסות על מעטפת הספר כתוב בפ-רוש כי שירים הם אלה. אבל שאלה גדולה היא אם שגיאות גסות בדקדוק ושימוש לא נכון במלים עבריות מספיקים כדי ליצור צליל שירי. עד כמה אטום מר טן-פי לצליל עברי נוכל להדגים בתרזים פלאים — אלהים — רגעים, ובשורות „ורק אחד (אני הכרתי בו אותי) כמו ידו עשה ממני טרף.“

מקריאת הספר מתברר כי יש פה טראגדיה גדולה. נדמה כי מר טן-פי הוא באמת משורר (ודבר זה עצמו כבר מהחה טראגדיה), אבל או שהצליל ה עברי זר לו או שחשבו המילולי פגום, והרי זה כאדם בעל נטיה חזקה לנגן בכנור שתסרה לו גמישות האצבעות.

כזה היה מודי

את מרודני אלון (קלי-בנסקי) קשה לתאר בקצרה. זה היה עלם יפה להפליא, ומפתיג במעשיו. מתחת לשתי קנותו בער בו יצר הפעולה. הוא נדחף חמיד לעשות דברים, עד אשר היה אחד מקומץ טייסי הקרב הישראליים במערכה של 1948. ופה נפסקו חייו.

הכול יודעים מה פעל חיל האוויר הישראלי במלחמת העצמי-אות, והכול נדמה להם שהם יודעים מה היה חיל זה. לכן יופתע הקהל לקרא כמה מע-טים היו טייסי הקרב ומה עלוב היה ציודם. מודי לא נפל בקרב. בקרבות ניצח תמיד. הוא נהרג בשעת נח-תה: הגלגלים של המטוס שלו לא נש-לפו.

מודי היה, אולי, הנועז שבכל טייסי הקרב הישראליים. את פרשת פעולותיו בחיל האוויר תוכלו לקרא בספר „איש כנפים בישראל“ (קובץ ערוך בידי אביו המנוח, המורה י. אושפיז, הוצאת „עם עובד“, 600 פרוטה). אבל יש בספר יותר מזה. ניסה האב לתת לנו את תמונת בנו השלמה. החלק המעניין ביותר מבחינה אישית הוא היומן שכתב מודי בתקופת שרותו בחיל האוויר הבריטי.

(בהקדמה ליומן זה העיר מר אושפיז על לשונו של מודי, והרי הוא מחזק את השערתנו כי הלשון „הצברית“ ה מפורסמת היא המצאה של „צברים“ ילידי חארקוב או ברלין, ואילו ילידי המקום עצמם מתביישים בעלגי לשון שמיחסים להם.)

ובכל זאת נשארים אנו תוהים. החי-דה הגדולה עודה חידה. דומה כי מודי היה רק הטוב שבנו, הנועז שבנו, אבל תועה היה כמו כלנו. מה דחפו ללכת להתישבות בחניתה? צו הציונות? משום מה התגייס לחיל האוויר הבריטי? לנקום בויטלר? משום מה חזר ללי-מודים אחרי הפסקה של שמונה שנים? מדוע זה החליט לשאת אשה בתקופה המסוכנת ביותר של חייו?

אכן, זה הוא חומר לרומאן ביוגרפי גדול. ואולם מי הוא אשר יוכל לחסוף את לבטי נפשו של עלם שתקן זה?

הגנה ופוגרומים

ספר הגבורה, חלק ג' (עם עובד, 1.750 לירה) הוא ספר המתאים במיוחד למתנה לבר-מצוה. הוא מספר על עלילות הגבורה של היהודים. אנחנו פה יודעים את טעמם של מעוטים. דומה כי הרכב כל אוכלוסי ארצנו הוא מעוטים מעוטים. הנוצרים הם מעוטים המוסלמים הם מעוט ביש-ראל ובלבנון. מוסלמים סוניים הם מעוט בעיראק. יהודים הם מעוט. הכול מעוטים בארץ זאת. אבל דומה כי אין אצלנו מעוט שסבל מה שסבלו היהודים, אמתו מעוט נצחי, במורח אירופה. ולא רק שם. יש ספר מיוחד, בשם „ספר המעוטים“, מאת ד"ר שמעון ברנ-פלד, המספר כולו על מעשי זועה ביהודים (רק עד היטלר).

מדוע צריכים מעוטים לסבול? מדוע נדמה כי היהודים באשר הם תובעים לעצמם שנאה, עד פוגרומים? סבה אחת מתבררת מתוך ספר הגבורה. בי-תנאי המוסר של ימינו כל חלש מזמין תגרה. השלטון הצארי ברוסיה גם היה מעונין (לפי איזה הגיון עקום) בעינוי היהודים.

הבימה

יום ה' 11.5 „אותלו“ תל-אביב
יום ה' 11.5 „העיירה שלנו“
פתח-חקהו מוצ"ש 13.5 „העיירה שלנו“, ת"א
יום א' 14.5 „טוביה החובב“, ת"א
יום ב' 15.5 „חלום ליל קיץ“
לפועלים תל-אביב
יום ג' 16.5 „אותלו“ רחובות
יום ד' 17.5 „בערכות הנגב“, ת"א
יום ד' 17.5 „חלום ליל קיץ“ גבעתיים
התחלת ההצגות הרגילות ב-8.30 בערב

א ה ל

תיאטרון פועלי ישראל

הצגות בכורה

ת ע ל ז י ס ק א ס ן
קומדיה מאת מולייך

יום חמישי 11.5 חולון
מוצ"ש 13.5 תל-אביב
יום שלישי 16.5 חדרה
יום חמישי 18.5 רמתיים
התחלת ההצגות הרגילות ב-8.30 בערב

תל-אביב בית הבימה
יום שלישי 16.5 ב-8.30
כ ר מ ן
בהשתתפות אדים דה-פיליפ (כרמן)
המנצח: ג. זינגר

קרית חיים בית העם
יום חמישי 18.5 ב-8.30
ח ס פ ר מ ס ב י ל י ה
כרטיסים: תל-אביב, ביילין, אלנבי 67, טלפון 5018.

המטאטא

בעלי המיניסטר קומדיה סטירית ב-3 מערכות
מאת: י. בר-יוסף
יום ה' 11.5 ב-9 בארמון חיפה
מוצ"ש 13.5, 8.30 תל-אביב
יום ג' 16.5, 8.30 תל-אביב
יום ד' 17.5, 8.30 רמת-גן
יום ה' 18.5, 2 הצגות ב-6.15 וב-9.15 ירושלים "ציון"

תיאטרון קאמרי

יום ה' 11.5 מאז גן עדן ב-8.30, ת"א
יום ה' 11.5 „הצל“ 2 הצגות: כ"ז ו-9.40 „אויסון“ ירושלים
מוצ"ש 13.5 „מאז גן עדן“ ב-8.30 תל-אביב
יום א' 14.5 „הצל“ ב-8.30 תל-אביב
יום ב' 15.5 „הם יגיעו מחר“ תל-אביב
יום ג' 16.5 „כוכבים נודדים“ תל-אביב
יום ד' 17.5 „כוכבים נודדים“ תל-אביב
התחלת ההצגות הרגילות ב-8.30 בערב

גם „לנר“

מלון ציון

מטבח מעודן וכשר
מקסימום נוחות
הדר-הכרמל. חיפה
סלפון 4465
פ נ נ נ י ם
מר מנדלבאום ותזמרתו
בשבת תה בשעה 5

פסנתרים

מסירות ידועת — במבחר גדול
וספרמך את יוק, ת"א, רח' רשי 9

לר-לה-לו
באולם ישת חפץ המחורש
הצגות בכורה (תכנית מס' 17)
אופנברך בתל-אביב...
סיפורי עולה חדש ב-7 תמונות
2 הצגות לערב 7.20, 9.45
כרטיסים: בקופת „ישה חפץ“